

Vážený pane Andreasi, milý Christiane, vážení spoluautoři, milí hostitelé a hosté,

můj čas je vymezen, a tak nebudu plýtvat adjektivy. Důvodem pro tento projekt a vzniklou knihu byl fakt, že rybníkářství je součástí světového kulturního dědictví. Bez ohledu na to, zda je takto zaneseno na seznamech UNESCO nebo nikoliv. Činnost UNESCO zahrnuje dohody mezinárodní spolupráce v oblasti [kulturního](#) a přírodního dědictví a málokdo tyto dohody zná lépe než odborníci, které shromáždil Christian Hanus na své fakultě.

Na Třeboňsku, které je ikonickou oblastí rybníkářství, se ovšem široce diskutovalo, zda by se rybníční krajina měla stát součástí těchto dohod, součástí světového kulturního dědictví UNESCO. Rybníční krajina je totiž křehká a její stabilita je podmíněna trvalým hospodařením.

Na jedné straně je pravda, že ochrana přírody s sebou nese, bohužel, ideologický fanatismus, který je s fungující kulturní krajinou neslučitelný. Stav kulturních lesů Šumavy, Českomoravské vysočiny, Českosaského Švýcarska, ale i celých Čech je toho svědkem. Jak by mohla dopadnout mnohem křehčí rybníční krajina, která je mnohem více závislá na každodenní práci člověka, kdyby se v ní přestalo hospodařit, si tak bohužel dovedeme velmi dobře představit.

Zároveň zápis do světového kulturního dědictví UNESCO s sebou nese nárůst hromadné turistiky. Již v koncem 70. let minulého století jsem jako průvodce zažíval nápor turistů na pražské památky a vím, že tato situace nastala i v našich nejvýznamnějších památkách UNESCO, v Telči a Českém Krumlově. Velmi dobře chápu, že něco takového není s rybníční krajinou slučitelné. To nakonec na Třeboňsku vedlo k odmítnutí přihlášky UNESCO ve vzácné shodě všech aktérů, hospodařících rybářů, Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko i jednotlivých měst a obcí.

To vše si vyslechli odborníci, kteří se sešli v říjnu loňského roku. A z toho vyplynulo doporučení představit rybníkářství jako nehmotné kulturní dědictví. Neboli chránit právě to hospodaření, které činí rybníční krajinu tím, čím je. Které ji brání před návratem do stavu neobyvatelných mokřadů, kterými byla před vysoce odborným a technickým zásahem člověka.

Chtěl bych se s vámi podělit ještě o jeden pohled. To vše, co říkám, platilo v plném rozsahu ještě před třemi lety. V letošním roce už si mnozí dříve prosperující živnostníci z českých památek UNESCO stěžují na zásadní úbytek turistů, zejména z Asie. Zůstali zavřeni v lockdownech tamních měst, nesměli ze svých zemí vycestovat a pokud vycestovali, nebylo zřejmé, zda a kdy se budou opět moci do svých domovů vrátit. Určitě tedy necestovali za zábavou. A jelikož z druhé strany na české podnikání dolehlo neudržitelné zdražení energií, může se velmi dobře stát, že v příštím roce budou najednou pozitiva i negativa zápisu na seznam kulturního dědictví UNESCO vymazána. Turisté možná někteří přijedou, ti nejbohatší, a budou rádi, že je vůbec někdo provede a obslouží. Památky budou spíše obsahem cestopisů, jako to ostatně bylo po většinu existence lidstva. Pro to, aby určité památky byly zahrnuty do cestopisu, bude zápis ve světové databázi důležitý.

Děkuji vám za pozornost. A děkuji, že jsem mohl být součástí tohoto významného projektu.

Dear Mr. Andreas, dear Christian, dear co-authors, dear hosts and guests,

my time is limited so I won't waste adjectives. The reason for this project and the resulting book was the fact that pond farming is part of the world cultural heritage. Regardless of whether it is included in the UNESCO lists or not. UNESCO's work includes international cooperation agreements in the field of cultural and natural heritage, and few people know these agreements better than the experts Christian Hanus has assembled in his faculty.

In Třeboňsko, which is an iconic area of fish farming, it was widely discussed whether the fish pond landscape should become part of these agreements, part of the UNESCO world cultural heritage. The pond landscape is fragile, and its stability depends on permanent management.

On the one hand, it is true that nature conservation entails, unfortunately, ideological fanaticism, which is incompatible with a functioning cultural landscape. The condition of the cultural forests of the Šumava, the Bohemian-Moravian Highlands, the Bohemian Switzerland, but also the whole of Bohemia is a witness to this. Unfortunately, we can very well imagine how a much more fragile pond landscape, which is much more dependent on the daily work of man, would turn out if it were to stop farming.

At the same time, the inscription on the UNESCO world cultural heritage entails an increase in mass tourism. Already in the late 70s of the last century, as a guide, I experienced the onslaught of tourists on Prague's monuments, and I know that this situation also occurred in our most important UNESCO monuments, in Telč and Český Krumlov. I understand very well that something like this is not compatible with a pond landscape. In the end, this led to the rejection of the UNESCO application in Třeboňsko, in a rare agreement by all actors, fishermen, the Protected Landscape Area of Třeboňsko, and individual cities and municipalities.

All this was heard by the experts who met in October last year. And this resulted in the recommendation to present fish farming as an intangible cultural heritage. In other words, to protect the very management that makes the pond landscape what it is. Which prevents it from returning to the state of uninhabitable wetlands, which it was before the highly professional and technical intervention of man.

I would like to share one more view with you. Everything I'm saying was fully valid three years ago. This year, many formerly prosperous entrepreneurs from the Czech UNESCO monuments are already complaining about a significant decrease in tourists, especially from Asia. They remained closed in the lockdowns of the cities there, were not allowed to travel from their countries, and if they did travel, it was not clear if and when they would be able to return to their homes again. So, they certainly weren't traveling for fun. And since, on the other hand, Czech business has been affected by the unsustainable increase in energy prices, it may very well happen that next year both the positives and negatives of the inscription on the UNESCO cultural heritage list will be erased. Some of the tourists may come, the richest ones, and they will be happy to be guided and served by someone at all. Monuments will rather be the content of travelogues, as they have been for most of mankind's existence. In order for certain monuments to be included in the travelogue, registration in the world database will be important.

Thank you for your attention. And thank you for allowing me to be a part of this important project.

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

pokusím se Vás stručně seznámit s důvody, proč jsem napsal svůj příspěvek do dnes představované knihy.

Vyrůstal jsem v zemi, na jejíž tehdejší tvář jsem nebyl příliš hrdý. Jako příklad významný pro naši diskusi uvedu, že jako lyžař běžec jsem se často vyskytoval v Krušných horách a Krkonoších, jejichž lesy v té době byly poničené exhalacemi z komínů hnědouhelných elektráren. Nejen našich, ale jak se později ukázalo i německých a polských.

Pak přišla změna. Elektrárny byly odsířeny a stromy se zazelenaly. Škoda začala vyrábět auta, která ještě po 30 letech spolehlivě a zázračně úsporně jezdí. Technologii ještě neovládala ideologie. Dostavěli jsme jadernou elektrárnu s nejzabezpečenější technologií na světě. A Češi vyhráli několik mistrovství světa v hokeji i olympijské hry. Porazili Rusy i Američany.

Ukázalo se nade všechnu pochybnost, že ještě existovali lidé, kteří byli schopni zavést technicky dokonalé výroby spolehlivých výrobků. Mezi všemi bych si dovilil uvést jméno doktora Carla Hahna, ředitele Volkswagen AG v letech 1982–1993. On sám se již narodil v Chemnitz, ale jeho otec byl úředníkem na Buquoyském panství v Nových Hradech a on tam i částečně vyrůstal. To on rozhodl o akvizici Škody, a i jen počet Rakušanů, kteří Škodovky řídí, je důkazem toho, jak dobrý to byl krok. Takových lidí byly tehdy tisíce na různých úrovních. Bylo jim tehdy přes 50 let, dnes je jim 80 nebo už ani nejsou na živu.

Byl jsem na svou zemi hrdý.

Dnes se, bohužel, procházím mezi mrtvými stromy i tam, kde mne ani za socialismu nenapadlo, že by mohly být. V nadmořské výšce 300 metrů na jihu Moravy. Je to tím, že ideologie zvítězila nad technologií. Technologie údržby kulturní krajiny není žádná raketová věda. Je ale třeba mimo jiné jít každý den do lesa a každý strom napadený kůrovcem najít a okamžitě porazit a odkornit. Na to musí v každém polesí být lesník, který lesem pravidelně, poměrně často a podle plánu prochází, a také několik chlapů s pilou, kteří napadené stromy pokácejí. A v blízkou musí být pila, která dřevo hned pořeže na trámy a prkna. Nic z toho už v České republice nemáme.

Díky ideologii outsourcingu se veškerá práce vybírá ve veřejné soutěži za nejnižší cenu. Chlapa s pilou, který musí přijít ještě ten den, nemůžete vybírat tři měsíce. Ten musí bydlet ve vedlejší vesnici a musí vědět, že se užíví. Když už se strom zasažený kůrovcem vůbec pokácí, vozí se typicky na pilu do zahraničí, opět vybranou v mezinárodní soutěži. Mezitím se kůrovec vesele množí a nákladní automobily ho rozvářejí po světě. A úplně nakonec, kůrovce jsme si napěstovali sami, v národním parku Šumava. Protože kdosi ideologicky rozhodl, že les blízký původnímu nejrychleji vznikne tak, že se o kulturní les přestaneme starat. Oni i ti, kdo o tom rozhodli, měli své pochybnosti. Věděli o lidech jako byl pan inženýr Bohuslav Švarc, který v tradici Buquoyů pozvolna měnil druhovou skladbu lesů v Novohradských horách na stabilnější složení. Jenže zároveň chtěli získat pro Šumavský národní park klasifikaci II podle IUCN. Tak přestali hospodařit, odborným slovníkem nezasahovali.

Nedivím se, že se obyvatelé mnoha evropských zemí bojí jaderné energie. Bojí se totiž sami sebe. Většina z nás ví, že by nedokázala řídit jadernou elektrárnu. Zároveň ale velmi mnozí z mladých vysokoškoláků tuší, že kdyby nabídku na takovou dobře placenou pozici dostali, sotva by ji odmítli. Vždyť přece v brožurce Stručné základy managementu na straně 52 v odstavci 3 shora je napsáno, jak se mají vybírat kvalitní inženýři. Jenže existují vůbec? Dokážu je rozpoznat? Když už je budu mít, budu je poslouchat nebo radši

poslechnu představenstvo a akcionáře firmy? Budu mít vůbec šanci se zachovat správně, pokud budou předpisy v rozporu s možnostmi techniky? Stav českých lesů ukazuje, jak by to spíše dopadlo.

Je mimořádně důležité zachovat tradiční technologie tam, kde mají široký dopad na krajinu. Jenže to dnes už nejsou jen technologie velmi staré jako rybníkářství, ale i technologie staré jen o málo více než 100 let, jako je energetika. Možná má UNESCO ambici chránit celou zemi a zavede energetiku jako nehmotné kulturní dědictví. Lepší by asi bylo, kdybychom se vrátili k preferenci racionálního myšlení, které bylo původním základem filozofie, přírodovědy i techniky. Ochrana přírody by se z takového chování vyloupla jako lesklý kaštan z ježaté slupky. Je to totiž navýsost racionální chování.

Dear colleagues,

I will try to briefly introduce you to the reasons why I wrote my contribution to the book presented today.

I grew up in a country whose face I was not very proud of at the time. As an example important for our discussion, I will mention that as a cross-country skier I was often in the Ore Mountains and Krkonoše, whose forests at that time were destroyed by exhalations from the chimneys of lignite power plants. Not only ours, but as it turned out later also German and Polish.

Then came the change. The power plants were desulfurized, and the trees turned green. Škoda started producing cars that still drive reliably and miraculously economically after 30 years. Technology was not yet dominated by ideology. We have completed a nuclear power plant with the most secure technology in the world. And the Czechs have won several world championships in hockey and the Olympic Games. They defeated both the Russians and the Americans.

It proved beyond any doubt that there were still people who were able to introduce technically perfect production of reliable products. Among them all, I would mention the name of Dr. Carl Hahn, director of Volkswagen AG from 1982-1993. He himself was already born in Chemnitz, but his father was an official on the Buquoy estate in Nové Hradky, and he also partially grew up there. He was the one who decided on the acquisition of Škoda, and the number of Austrians who drive Škoda cars is proof of how good a move it was. There were thousands of such people at various levels back then. They were over 50 years old then, today they are 80 or not even alive anymore.

I was proud of my country.

Today, unfortunately, I walk among dead trees even where I never thought they could be there even under socialism. At an altitude of 300 meters in the south of Moravia. It's that ideology won out over technology. Cultural landscape maintenance technology is not rocket science. But it is necessary, among other things, to go to the forest every day and find every tree attacked by a bark beetle and immediately harvest and debark it. For this, there must be a forester in each forest, who goes through the forest regularly, quite often and according to the plan, and also several guys with a saw who cut down the infested trees. And there must be a saw nearby that will immediately cut the wood into beams and boards. We no longer have any of that in the Czech Republic.

Thanks to the ideology of outsourcing, all work is selected in a public tender at the lowest price. You can't pick a guy with a saw that has to come that day for three months. He must live in the next village and he must know that he will make a living. When a tree affected by bark beetle is cut down at all, it is typically transported abroad on a sawmill, once again selected in an international competition. Meanwhile, the bark beetle is multiplying merrily, and trucks are spreading it around the world. And finally, we grew bark beetles ourselves, in the Šumava National Park. Because someone ideologically decided that the fastest way to create a forest close to the original one is to stop taking care of the cultural forest. They and those who made the decision had their doubts. They knew about people like the engineer Bohuslav Švarc, who, in the Buquoy tradition, slowly changed the species composition of the forests in the Nové Hradky Mountains to a more stable composition. But at the same time, they wanted to get the Šumava National Park II classification according to the IUCN. So they stopped farming, they didn't interfere in the dictionary terms.

I am not surprised that the inhabitants of many European countries are afraid of nuclear energy. They are afraid of themselves. Most of us know that she would not be able to run a nuclear power plant. At the same time, however, many young university students suspect that if they received an offer for such a well-paid position, they would hardly refuse it. After all, in the brochure Brief basics of management on page 52 in paragraph 3 from the top, it is written how to select quality engineers. But do they even exist? Can I recognize them? Once I have them, will I listen to them, or will I rather listen to the company's board of directors and shareholders? Will I even have a chance to behave properly if the regulations conflict with the possibilities of technology? The state of the Czech forests shows how it would rather turn out.

It is extremely important to preserve traditional technologies where they have a wide impact on the landscape. But today it is not only very old technologies such as fish farming, but also technologies that are only a little more than 100 years old, such as energy. Perhaps UNESCO has the ambition to protect the whole country and will introduce energy as intangible cultural heritage. It would probably be better if we returned to the preference for rational thinking, which was the original basis of philosophy, natural science and technology. Nature conservation would emerge from such behaviour like a shiny chestnut from a thorny husk. It is a highly rational behaviour.